

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

А. О. Міхеев, В. С. Джурак, В. Б. Попович, Я. А. Атаманюк

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Ключові слова:

вітчизняні студенти, іноземні студенти, дистанційне навчання, комунікативність, соціалізація, нервово-психічна стійкість, соціально-психологічна адаптація.

Буковинський медичний вісник. Т.25, № 1 (97). С. 75-81.

DOI: 10.24061/2413-0737.XXV.1.97.2021.11

E-mail: *maos@bsmu.edu.ua, dzuryak@bsmu.edu.ua, popovych.v@bsmu.edu.ua, atamaniuk.iana@bsmu.edu.ua*

Актуальність. З початком появи та швидкого поширення нового коронавірусу SARS-CoV-2 було вжито безпрецедентні заходи для боротьби з пандемією, що в багатьох країнах світу, у т. ч. і в Україні, призвело до суворих обмежень із переходом навчання всіх рівнів на дистанційну форму.

Мета роботи – вивчити та порівняти основні показники соціально-психологічної адаптації вітчизняних та іноземних студентів до навчання за умов дистанційної освіти під час карантину.

Матеріал і методи. Проведено вивчення основних показників особистісної адаптації студентів 3-го курсу медичних факультетів БДМУ під час дистанційного навчання за умов карантину. Показники вивчалися шляхом опитування вітчизняних та іноземних студентів з використанням Google Forms та відеоконференції Google Meet. Опитування проводилося анонімно, за однакових умов, а для створення анкети в Google Forms був використаний адаптований варіант опитувальника БОО «Адаптивність» українською та англійською мовою, що призначений для оцінювання адаптаційних можливостей людини.

Результати. Як показали результати опитування, під час дистанційного навчання рівень нервово-психічної стійкості вітчизняних студентів був вірогідно вищим, ніж у іноземних громадян. В іноземних студентів показник соціалізації був у 1,5 раза нижчим, ніж в українських студентів, а в переважній більшості вітчизняних студентів спостерігався достатній рівень соціалізації. Комунікативні здібності у вітчизняних студентів порівняно з іноземними студентами також були суттєво вищими, але як українські, так і іноземні студенти під час карантину та дистанційної форми навчання практично не виявляють ознак відхилень поведінки. У цілому, як у вітчизняних, так і в іноземних студентів під час дистанційного навчання за умов карантину спостерігається досить низький рівень адаптації, а її успіх безпосередньо залежить від зовнішніх умов (дистанціювання та ізоляція).

Висновок. За умов карантину студенти медичних факультетів БДМУ, як вітчизняні, так і іноземні, характеризуються досить низьким рівнем соціально-психологічної адаптації до дистанційного навчання.

Ключові слова: *вітчизняні студенти, іноземні студенти, дистанційне навчання, комунікативність, соціалізація, нервово-психічна стійкість, соціально-психологічна адаптація.*

ВЛИЯНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ И ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ

А. А. Михеев, В. С. Джурак, В. Б. Попович, Я. А. Атаманюк

Актуальность. С начала появления и быстрого распространения нового коронавируса SARS-CoV-2 было внедрено беспрецедентные мероприятия для борьбы с пандемией, что во многих странах мира, в т. ч. и в Украине,

Оригінальні дослідження

Ключевые слова:

отечественные студенты, иностранные студенты, дистанционное обучение, коммуникативность, социализация, нервно-психическая устойчивость, социально-психологическая адаптация.

Буковинский медицинский вестник. Т.25, № 1 (97). С.75-81.

привело к строгим ограничениям с переходом обучения всех форм образования в дистанционную форму.

Цель работы - изучить и сравнить основные показатели социально-психологической адаптации отечественных и иностранных студентов к обучению в условиях дистанционного образования во время карантина.

Материал и методы. Проведено изучение основных показателей личностной адаптации студентов 3-го курса медицинских факультетов БГМУ при дистанционном обучении в условиях карантина. Показатели изучались путем опроса отечественных и иностранных студентов с использованием Google Forms и видеоконференции Google Meet. Опрос проводился анонимно, при одинаковых условиях, а для создания анкеты в Google Forms был использован адаптированный вариант опросника БОО «Адаптивность» на украинском и английском языке, предназначен для оценки адаптационных возможностей человека.

Результаты. Как показали результаты опроса, при дистанционном обучении уровень нервно-психической устойчивости отечественных студентов был достоверно выше, чем у иностранных граждан. В иностранных студентов показатель социализации был в 1,5 раза ниже, чем в украинских студентов, а у подавляющего большинства отечественных студентов наблюдался достаточный уровень социализации. Коммуникативные способности в отечественных студентов по сравнению с иностранными студентами также были существенно выше, но как украинские, так и иностранные студенты во время карантина и дистанционной формы обучения практически не проявляют признаков отклонений поведения. В целом, как в отечественных, так и иностранных студентов при дистанционном обучении в условиях карантина наблюдается достаточно низкий уровень адаптации, а ее успех напрямую зависят от внешних условий (дистанционирование и изоляция).

Вывод. В условиях карантина студенты медицинских факультетов БГМУ, как отечественные, так и иностранные, характеризуются достаточно низким уровнем социально-психологической адаптации к дистанционному обучению.

THE INFLUENCE OF DISTANCE LEARNING ON THE MAIN INDICATORS OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF DOMESTIC AND FOREIGN STUDENTS

A.A. Mikheev, V.S. Dzhuriak, V.B. Popovych, Y.A. Atamaniuk

Key words: domestic students, foreign students, distance learning, communicativeness, socialization, neuropsychological stability, social and psychological adaptation.

Bukovinian Medical Herald. V.25, № 1 (97). P. 75-81.

Actuality. With the emergence and rapid spread of the new coronavirus SARS-CoV-2, unprecedented measures have been taken to combat the pandemic, which in many countries, including Ukraine, has led to severe restrictions with the transition of all levels to distance learning.

The aim of the work is to study and compare the main indicators of social and psychological adaptation of domestic and foreign students to study under distance education during quarantine.

Material and methods. The study of the main indicators of personal adaptation of 3rd-year students of medical faculties of BSMU during distance learning under quarantine conditions was conducted. The indicators were studied by surveying domestic and foreign students using Google Forms and Google Meet videoconferencing. The survey was conducted anonymously, under the same conditions, and to create a questionnaire in Google Forms used an adapted version of the questionnaire BOO "Adaptability" in Ukrainian and English, which is designed to assess the adaptive capacity of man.

Results. According to the results of the survey, during distance learning, the level of neuropsychological stability of domestic students was probably higher than that of foreign citizens. Foreign students had a socialization rate 1.5 times lower than Ukrainian students did, and the vast majority of domestic students had a sufficient level of socialization. Communicative abilities of domestic students compared to foreign students were also significantly higher, but both Ukrainian and foreign students during quarantine and distance learning show almost no signs of behavioral disorders. In general, both domestic and foreign students during distance learning in quarantine have a low level of adaptation, and its success depends on external conditions (distance and isolation).

Conclusion. Under the conditions of quarantine, students of medical faculties of BSMU, both domestic and foreign are characterized by a rather low level of socio-psychological adaptation to distance learning.

Вступ. З початком появи та швидкого поширення нового коронавірусу SARS-CoV-2 було вжито безпрецедентні заходи для боротьби з пандемією, що в багатьох країнах світу, у т. ч. і в Україні, призвело до суворих обмежень із переходом навчання всіх рівнів на дистанційну форму [1, 2]. Оскільки пандемія Covid-19 продовжує поширюватися по всьому світу, вона також досить негативно впливає на освіту студентів-медиків [3]. Крім того, Covid-19 створює проблеми як для фізичного, так і психічного здоров'я студентів-медиків у процесі формування їх професійної ідентичності – вони дедалі частіше демонструють високі показники депресії і рідше звертаються за допомогою [4]. Очевидно, що розвиток вищої медичної школи в умовах дистанційного навчання призводить до зростання інформаційного навантаження на студентів, що за відсутності особистого спілкування може призводити до певних проблем, особливо на початкових курсах [5]. Це зумовлене входженням колишніх учнів шкіл в абсолютно нові специфічні умови діяльності, що за умов дистанціонування може призводити до суттєвого погіршенні стану їх здоров'я та середньомірно впливає на процеси навчання.

У цілому адаптація студентів до навчання в медичних закладах вищої освіти має свої особливості – це довготривалий процес і може викликати перенапруження як психологічне, так і фізіологічне [6]. Її дослідженню у закладах вищої освіти присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних авторів [7, 8, 9, 10]. Адже саме у ЗВО закладаються основи особистих якостей майбутнього спеціаліста і це стосується не тільки вітчизняних студентів, а й іноземних громадян, що навчаються в закладах вищої освіти України [11, 12]. Тому, дослідження соціально-психологічної адаптації студентів різних форм навчання та походження (вітчизняних та іноземних) є актуальним питанням, особливо за умов дистанційного навчання під час карантину на тлі пандемії Covid-19. Особливо це актуально для медичних закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, значним обсягом знань, вмінь та навичок. Відповідно, іноземним студентам доволі складно звикати не лише до нових умов іншої країни, а й до дистанційної системи навчання, тому часто головною проблемою для них є протиріччя між рівнем їх готовності (комунікативності)

до сприйняття навчальної інформації й вимогами вищої школи [13, 14].

Мета дослідження – вивчити та порівняти основні показники соціально-психологічної адаптації вітчизняних та іноземних студентів до навчання за умов дистанційної освіти під час карантину.

Методи дослідження. Проведено вивчення основних показників особистісної адаптації студентів 3-го курсу медичних факультетів Буковинського державного медичного університету під час дистанційного навчання. Показники вивчалися шляхом опитування 35 вітчизняних студентів віком 19-20 років та 35 іноземних студентів віком 20-21 рік з використанням Google Forms та відеоконференції Google Meet. Опитування проводилося анонімно, за однакових умов, а для створення анкети в Google Forms був використаний адаптований варіант багаторівневого особистісного опитувальника «Адаптивність», що призначений для оцінювання адаптаційних можливостей людини [15].

Результати дослідження та їх обговорення. Першим показником, який можна було оцінити за результатами онлайн опитування, була нервово-психічна стійкість, яка є сукупністю природжених набутих особистісних якостей і психофізіологічних можливостей організму, що здатні забезпечити його оптимальне функціонування в специфічних умовах середовища. Відповідно, рівень нервово-психічної стійкості вітчизняних студентів був вірогідно вищим, ніж в іноземних громадян – середній показник $2,75 \pm 0,31$ од. проти $1,65 \pm 0,21$ од. При цьому їх стійкість до нових, змінених умов навчання розподілялася від високого рівня нестійкості до високого рівня стійкості (рис. 1).

При цьому у вітчизняних студентів спостерігаються як окремі ознаки нервово-психічної нестійкості, так і достатній або достатньо високий рівень нервово-психічної стійкості до нових умов навчання під час карантину. Найчастіше для цих студентів може бути притаманною як низька толерантність до психічних та фізичних навантажень (група з високим рівнем нестійкості), так і високий рівень працездатності навіть за умов дистанціонування (група високої стійкості).

Водночас, в іноземних студентів часто виявляється більш високий рівень нервово-психічної нестійкості,

Оригінальні дослідження

що може супроводжуватися низькою толерантністю та низькою адаптацією нових умов навчання. Частина іноземних студентів за результатами анкетування показала достатній рівень нервово-психічної стійкості, проте для більшості був притаманний високий ступінь нервово-психічної нестійкості.

Наступний об’єктивний показник – це комунікативні здібності, що характеризують спроможність взаємодіяти з іншими людьми в групі чи колективі, адекватно інтерпретувати отриману інформацію та правильно її передавати/відтворювати. Комунікативні здібності у вітчизняних студентів порівняно з іноземними студентами були суттєво вищими (рис. 2).

При цьому у студентів з України переважно спостерігається задовільний, середній та достатній рівень комунікативності, що може вказувати на досить якісне і швидке пристосування вітчизняних студентів до умов навчання під час карантину з адекватним формуванням стосунків студент-студент та студент-викладач. Переважно ці студенти неконфліктні та йдуть на контакт з оточуючими. Іноземні громадяни того ж віку мають досить низький рівень комунікативних здібностей, що й призводить до труднощів на початковому етапі адаптації до нових умов навчання. Водночас, у частини іноземних студентів, які перебували на період карантину вдома, результати анкетування показали досить задовільний та навіть достатній рівень комунікативності, що вказує на їх здатність більш комфортно та якісно адаптуватися до нових умов дистанційного навчання.

Іншим показником, який ми оцінювали за результатами анкетування, був рівень соціалізації, що вказує на здатність респондентів бути повноправними членами колективу чи суспільства. Як показують отримані нами дані, є вірогідна різниця між показником соціалізації у іноземних та вітчизняних студентів. Так, в іноземних студентів медичного факультету середній показник соціалізації був у 1,5 раза нижчим, ніж в українських студентів ($p < 0,01$). При цьому в переважній більшості вітчизняних студентів спостерігалася більшою мірою достатній рівень соціалізації і тільки в частини опита-

них – недостатній рівень (рис. 3).

При цьому вітчизняні студенти хоча і не завжди орієнтуються на дотримання загальноприйнятих норм поведінки, проте переважно притримуються колективних інтересів. Водночас, іноземні студенти виявилися більш схильними діяти у власних інтересах та не завжди дотримуються групових вимог. У більшості опитаних нами іноземних громадян спостерігається недостатній або низький рівень соціалізації і лише частина опитаних показала задовільний рівень соціалізації. Такі результати, на нашу думку, можуть свідчити про переважання особистісних інтересів над груповими, досягнення результатів під час дистанційного навчання може здійснюватися в обхід існуючим правилам (використання технічних засобів при онлайн тестуваннях тощо).

Часто відсутність достатнього рівня соціалізації може призводити до розвитку відхилень у поведінці, тобто його девіацій, коли особиста поведінка або цілої групи не відповідає загальноприйнятим вимогами та нормам суспільства. Дослідження нами цього показника під час дистанційного навчання не виявили вірогідної різниці між вітчизняними та іноземними студентами. Навпаки, в іноземних студентів середній показник відсутності схильності до відхилень у поведінці був суттєво вищим (10 од.) порівняно з вітчизняними (6 од.). Хоча при цьому ми спостерігали наступний розподіл по схильності до відхильної поведінки: українські студенти – наявні окремі ознаки девіацій (4% опитаних), ознаки відсутні в цілому (16%) та відсутні ознаки девіації взагалі (80%); іноземні студенти – ознаки девіантної поведінки відсутні в цілому (20% опитаних), відсутні ознаки девіацій поведінки (80%). На нашу думку, отримані результати можуть стверджувати, що як українські, так і іноземні студенти під час карантину та дистанційної форми навчання практично не виявляють ознак агресивної поведінки.

Останнім показником, що є сумарним або інтегральним показником соціально-психологічної адаптації як в іноземних, так і у вітчизняних студентів, показано практично однаковий його середній рівень, а згідно зі шкалою оцінювання – це переважно група низької адаптації (рис. 4).

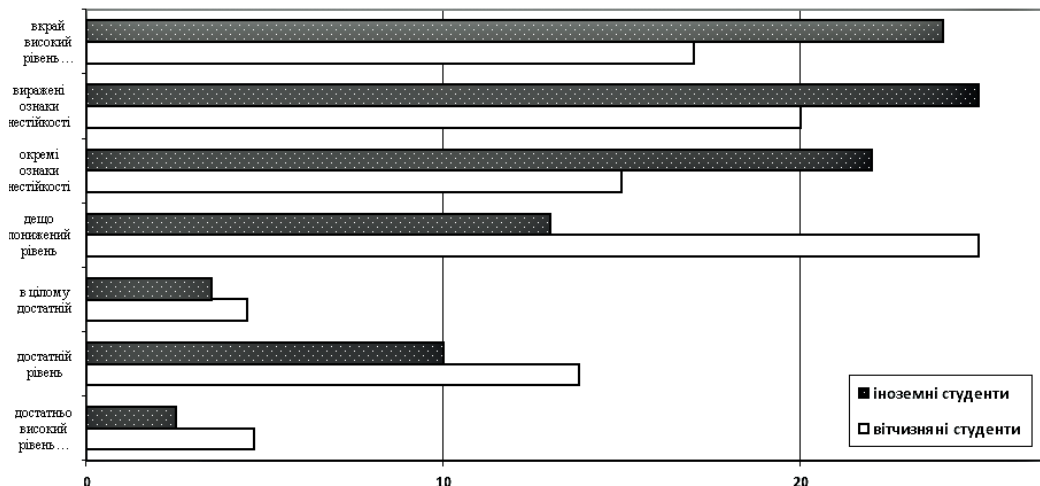

Рис. 1. Рівень нервово-психічної стійкості студентів, %

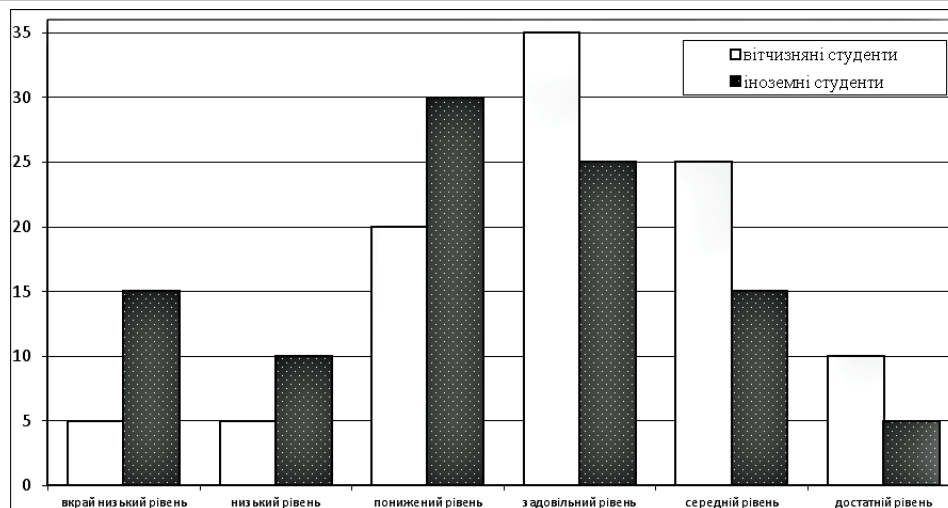

Рис. 2. Рівень комунікативних здібностей вітчизняних та іноземних студентів, %

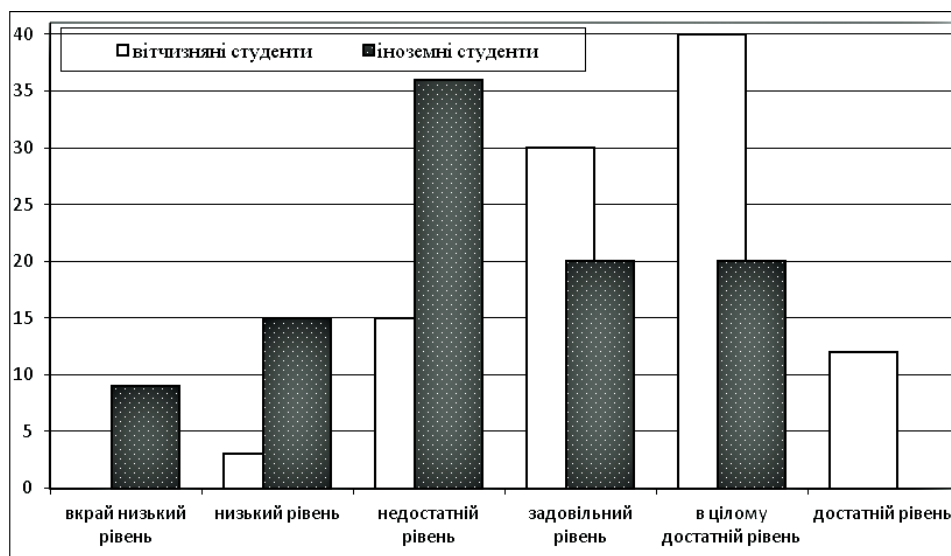

Рис. 3. Рівень соціалізації студентів під час дистанційного навчання, %

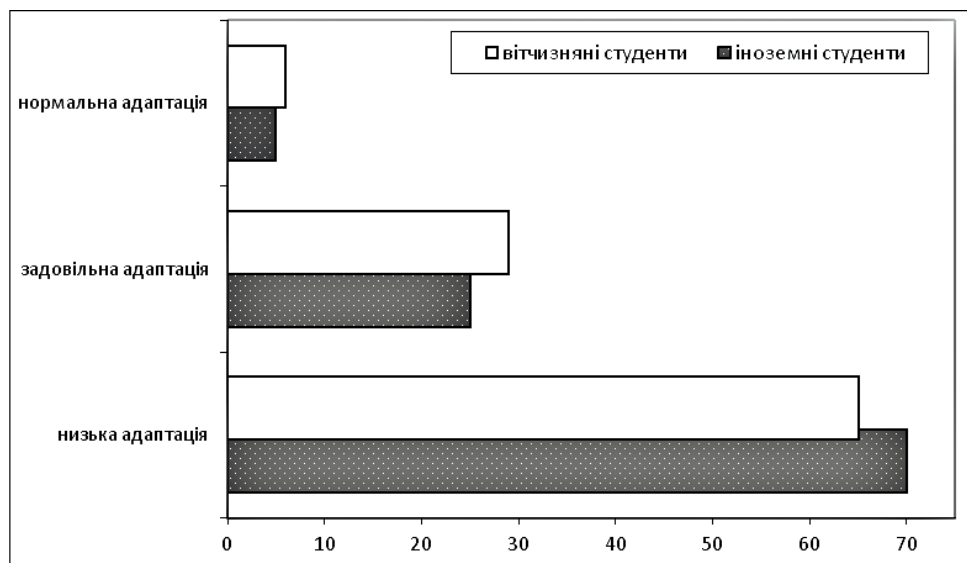

Рис. 4. Рівень особистісної соціально-психологічної адаптації, %

Оригінальні дослідження

Тобто, як у вітчизняних, так і в іноземних студентів під час дистанційного навчання за умов карантину спостерігається досить низький рівень адаптації до такої форми навчання – успіх адаптації в даному випадку часто залежить від зовнішніх умов (ізоляція), такі студенти часто мають невисоку емоційну стійкість, часом конфліктні, іноді агресивні. Це може супроводжуватися низькою нервово-психічною стійкістю до навчального навантаження, низькою толерантністю до умов середовища, часом асоціальних вчинків та конфліктів. Проте у частини опитаних студентів, в обох вивчених нами групах опитаних, спостерігається як задовільний рівень адаптації, так і високий рівень.

Висновки. Таким чином, результати опитування показали, що рівень нервово-психічної стійкості у вітчизняних студентів був вірогідно вищим, ніж у іноземних громадян. Комунікативні здібності вітчизняних студентів також суттєво перевищували аналогічні показники в іноземних студентів, як і середній показник соціалізації. При цьому вітчизняні студенти хоча і не завжди орієнтуються на дотримання загальноприйнятих норм поведінки, проте в цілому підпорядковуються груповим інтересам. Водночас у іноземних студентів середній рівень відсутності схильності до девіацій поведінки був суттєво вищим порівняно з вітчизняними. Сумарний показник соціально-психологічної адаптації у студентів, як іноземних, так і вітчизняних, виявився на практично однаковому середньому рівні, що за шкалою оцінювання особистісного потенціалу соціально-психологічної адаптації відповідає групі низької адаптації. У цілому, за умов карантину студенти медичних факультетів БДМУ, як вітчизняні, так і іноземні, характеризуються досить низьким рівнем соціально-психологічної адаптації до дистанційного навчання.

Список літератури

1. Moreno-Fernandez J, Ochoa JJ, Lopez-Aliaga I, Alferes MJM, Gomez-Guzman M, Lopez-Ortega S, et al. Lockdown, Emotional Intelligence, Academic Engagement and Burnout in Pharmacy Students during the Quarantine. *Pharmacy*. 2020 Oct 22;8(4):194. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/pharmacy8040194>.
2. Bolatov AK, Seisembekov TZ, Askarova AZ, Baikanova RK, Smailova DS, Fabbro E. Online-Learning due to COVID-19 Improved Mental Health Among Medical Students. *Medical Science Educator*. Springer Science and Business Media LLC; 2020. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s40670-020-01165-y>.
3. Chandratte S. Medical Students and COVID-19: Challenges and Supportive Strategies. *Journal of Medical Education and Curricular Development*. 2020;7:2382120520935059. Available from: <http://dx.doi.org/10.1177/2382120520935059>.
4. Lasheras I, Gracia-García P, Lipnicki D, Bueno-Notivol J, López-Antón R, de la Cámara C, et al. Prevalence of Anxiety in Medical Students during the COVID-19 Pandemic: A Rapid Systematic Review with Meta-Analysis. *Int J Environ Res Public Health*. 2020 Sep 10;17(18):6603. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph17186603>.
5. Костіцька ІО, Макоїда ІЯ, Вишиванюк ВЮ, Тимочко НБ, Шевчук МВ. Досвід впровадження дистанційної форми навчання серед студентів-медиків. Шляхи розвитку науки в сучасних кризових умовах: тези доповідей І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28-29 травня 2020 р. Дніпро; 2020. 506 с.
6. Панчук ОЮ, Сергета ІВ. Гігієнічні основи комплексної оцінки особливостей перебігу професійної адаптації та форму-

вання високої професійної придатності студентів, що здобувають стоматологічний фах у закладах вищої медичної освіти. *Український журнал з проблем медицини праці*. 2016;4:44-57.

7. Міхєєв АО, Дейнека СЄ. Основні показники соціально-психологічної адаптації вітчизняних студентів до навчання за умов дистанційної освіти. *Modern problems in science*. 2020;8:463.
 8. Sinaiko V, Korovina L, Radchenko T. Foreign medical students' anxiety in the context of the COVID-19 pandemic. *Psychological Journal*. 2020 Jun 30;6(6):49-56. Available from: <http://dx.doi.org/10.31108/1.2020.6.6.5>.
 9. Тихоновський ОВ. Особливості педагогічного спілкування на етапі адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ. *Запорожский медицинский журнал*. 2014;2:132-34.
 10. Малахов ПС, Асєєва ЮО, Волинко ВВ, Харітонова АС. Проблемність адаптації студентів-медиків. *Медична психологія*. 2016;2:3-5.
 11. Шепітько ВІ, Лисаченко ОЛ, Срошенко ГА, Борута НВ, Пелипенко ЛБ. Особливості адаптації вітчизняних та іноземних студентів до навчання в медичному вузі. *Mind technologies: step to the future: International scientific-practical congress of pedagogues, psychologists and medics*, April, 2018. Brussels, Belgium; 2018. 46-8 с.
 12. Сінайко ВМ, Коровіна ЛД, Радченко ТМ. Тривога у іноземних студентів-медиків в умовах пандемії COVID-19. *Psychological Journal*. 2020;6(6):49-56.
 13. Mikheyv AO, Popovych VB, Dzhuryak VS. Features of adaptation of foreign students to studying at university on speciality "medicine". *Bukovinian Medical Herald*. 2020 Jun 4;24(2):167-72. Available from: <http://dx.doi.org/10.24061/2413-0737.xxiv.2.94.2020.59>.
 14. Gil Villa F, Urchaga Litago JD, Sánchez Fernández A. Percepciones y expectativas en el alumnado Universitario a partir de la adaptación a la enseñanza no presencial motivada por la pandemia de COVID-19. *Revista Latina de Comunicacion Social*. 2020 Oct 30;78:99-119. Available from: <http://dx.doi.org/10.4185/rlds-2020-1470>.
 15. Маклакова АГ, Чермянина СВ. Многоуровневый личностный опросник «Адаптивность» (МЛЮ-АМ). *Практическая психодиагностика. Методики и тесты*. Самара: Изд. Дом «Бахрах»; 2004. 672 с.
- References**
1. Moreno-Fernandez J, Ochoa JJ, Lopez-Aliaga I, Alferes MJM, Gomez-Guzman M, Lopez-Ortega S, et al. Lockdown, emotional intelligence, academic engagement and burnout in pharmacy students during the quarantine. *Pharmacy*. 2020 Oct 22;8(4):194. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/pharmacy8040194>.
 2. Bolatov AK, Seisembekov TZ, Askarova AZ, Baikanova RK, Smailova DS, Fabbro E. Online-Learning due to COVID-19 improved mental health among medical students. *Medical Science Educator*. Springer Science and Business Media LLC; 2020. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s40670-020-01165-y>.
 3. Chandratte S. Medical Students and COVID-19: Challenges and supportive strategies. *Journal of Medical Education and Curricular Development*. 2020 Jan;7:2382120520935059. Available from: <http://dx.doi.org/10.1177/2382120520935059>.
 4. Lasheras I, Gracia-García P, Lipnicki D, Bueno-Notivol J, López-Antón R, de la Cámara C, et al. Prevalence of anxiety in medical students during the COVID-19 pandemic: a rapid systematic review with meta-analysis. *Int J Environ Res Public Health*. 2020 Sep 10;17(18):6603. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph17186603>.
 5. Kostits'ka IO, Makoida Ia, Vyshyvaniuk VIu, Tymochko NB, Shevchuk MV. Dosvid vprovadzhenia dystantsiinoi formy navchannia sered studentiv-medykiv [Experience in introducing distance learning among medical student]. *Shliakhy rozvytku nauky v suchasnykh kryzovykh umovakh: tezy dopovidei I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii*, 28-29 travnia 2020 r. Dnipro; 2020. 506 p. (in Ukrainian).
 6. Panchuk OYu, Serheta IV. Hihienichni osnovy kompleksnoi otsinky osoblyvostei perebihu profesiinoi adaptatsii ta formuvannia vysokoi profesiinoi prydatnosti studentiv, scho zdobuvaiut'

stomatolohichnyi fakh u zakladakh vyschoi medychnoi osvity [Hygienic bases of the complex estimation of features of a course of professional adaptation and formation of high professional suitability of the students getting a stomatologic specialty in establishments of higher medical education]. *Ukrains'kyi zhurnal z problem medytsyny pratsi*. 2016;4:44-57. (in Ukrainian).

7. Mikhieiev AO, Deineka SIe. Osnovni pokaznyky sotsial'no-psykhologichnoi adaptatsii vitchyznianskykh studentiv do navchannia za umov dystantsiinoi osvity [The main indicators of socio-psychological adaptation of domestic students to study in distance education]. *Modern problems in science*. 2020;8:463. (in Ukrainian).

8. Sinaiko V, Korovina L, Radchenko T. Foreign medical students' anxiety in the context of the COVID-19 pandemic. *Psychological Journal*. 2020 Jun 30;6(6):49-56. Available from: <http://dx.doi.org/10.31108/1.2020.6.6.5>.

9. Tykhonovs'kyi OV. Osoblyvosti pedahohichnoho silkuvannia na etapi adaptatsii inozemnykh studentiv do navchannia u VNZ [Features of pedagogical communication at the stage of adaptation of foreign students to study at the university]. *Zaporozhskiy medytsynskiy zhurnal*. 2014;2:132-34. (in Ukrainian).

10. Malakhov PS, Asieieva YuO, Volynko VV, Kharitonova AS. Problemnist' adaptatsii studentiv-medykiv [Problems of adaptation of medical students]. *Medychna psykhologhiia*. 2016;2:3-5. (in Ukrainian).

11. Shepit'ko VI, Lysachenko OL, Yeroshenko HA, Boruta NV, Pelypenko LB. Osoblyvosti adaptatsii vitchyznianskykh ta inozemnykh

studentiv do navchannia v medychnomu vuzi [Features of adaptation of domestic and foreign students to study at a medical university]. *Mind technologies: step to the future: International scientific-practical congress of pedagogues, psychologists and medics*, April, 2018. Brussels, Belgium; 2018. 46-8 p. (in Ukrainian).

12. Sinaiko VM, Korovina LD, Radchenko TM. Tryvoha u inozemnykh studentiv-medykiv v umovakh pandemii COVID-19 [Anxiety in foreign medical students in the context of the COVID-19 pandemic]. *Psychological Journal*. 2020;6(6):49-56. (in Ukrainian).

13. Mikheyv AO, Popovych VB, Dzhuryak VS. Features of adaptation of foreign students to studying at university on speciality "medicine". *Bukovinian Medical Herald*. 2020 Jun 4;24(2):167-72. Available from: <http://dx.doi.org/10.24061/2413-0737.xxiv.2.94.2020.59>.

14. Gil Villa F, Urchaga Litago JD, Sánchez Fernández A. Percepciones y expectativas en el alumnado universitario a partir de la adaptación a la enseñanza no presencial motivada por la pandemia de COVID-19. *Revista Latina de Comunicación Social*. 2020 Oct 30;78:99-119. Available from: <http://dx.doi.org/10.4185/rlds-2020-1470>.

15. Maklakova AG, Chermianina SV. Mnogourovnevnyy lichnostnyy oprosnik «Adaptivnost'» (MLO-AM). *Prakticheskaya psikhodiagnostika. Metodiki i testy* [Multilevel personality questionnaire "Adaptability" (MLO-AM). Practical psychodiagnosics. Techniques and tests]. Samara Izd. Dom «Bakhrakh»; 2004. 672 p. (in Russian).

Відомості про авторів

Міхєєв Андрій Олександрович – канд.біол.наук, доцент, доцент кафедри мікробіології та вірусології, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Джуряк Валентина Степанівна – асистент кафедри мікробіології та вірусології, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Попович Валентина Богданівна – асистент кафедри мікробіології та вірусології, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Атаманюк Яна Анатоліївна – асистент кафедри мікробіології та вірусології, Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна.

Сведения об авторах

Михеев Андрей Александрович – канд.биол.наук, доцент, доцент кафедры микробиологии и вирусологии, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Джуряк Валентина Степановна – ассистент кафедры микробиологии и вирусологии, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Попович Валентина Богдановна – ассистент кафедры микробиологии и вирусологии, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Атаманиук Яна Анатольевна – ассистент кафедры микробиологии и вирусологии, Буковинский государственный медицинский университет, г. Черновцы, Украина.

Information about the authors

Andriy Mikheev – Doctor of Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Microbiology and Virology, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Valentina Dzhuriak – Assistant Professor of the Department of Microbiology and Virology, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Valentina Popovych – Assistant Professor of the Department of Microbiology and Virology, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Atamaniuk Yana – Assistant Professor of the Department of Microbiology and Virology, Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine.

Надійшла до редакції 26.01.2021

Рецензент — доц. Тимофієва М.П.

© А. О. Міхєєв, В. С. Джуряк, В. Б. Попович, Я. А. Атаманюк, 2021